

Veserjagt eller vesejagt - En særlig jagtform på vaderne øst for Fanø

Veserjagt er en nu forbudt jagt, der blev drevet ved hjælp af en såkaldt skubkane og med stort kalibrede haglbøsser. Jagten foregik fra Fanøs daværende flakker, "Veserne", der ved ebbe var tørlagt, og på de store mængder andefugle, som søgte dertil. Det sagdes, at jagten lykkedes bedst i måneskin.

Per Hofman Hansen

Udstilling på Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum i Hørsholm

På Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum i Hørsholm har der for nogle år siden været en udstilling om veserjagt illustreret i tekst og fotografier. Om jagtformen hed det i udstillingen: "Til veserjagt blev brugt bøsser, der sjældent var mindre end kaliber 4. Der var næsten altid flere jægere sammen, ofte 14-16 mand. Jægerne omringede Flakkerne, "Veserne", der ved ebbe er over vandoverfladen. Flakkerne er bevokset med tang, der fyldt med småsnegle giver store mængder af føde til ænder og gæs. Jægerne skubbede kanerne ud og omringede fuglene. På et fælles signal afgav alle jægerne skud direkte ind i fugleflokkene. Udbyttet kunne være meget stort - og anskydningsprocenten uhyggelig!"

Fanø Ugeblad 1928: Det er ikke tilladt at skyde med muskedonnere

At jagtformen var mere end tvivlsom også i etisk henseende fremgår af en temmelig hidsig meningsudveksling, som fandt sted i Fanø Ugeblad i 1928 mellem statsplantør Jens Brüel (1861-1952) og en veserjæger, der - måske ikke så underligt - ikke turde stå ved sit navn i det efterfølgende indlæg.

I anledning af at der er fremkommet forslag om, at det skal forbydes at fange ænder i fuglekøjerne på Fanø udtaler statsplantør J. Brüel: "Jeg tror ikke forslaget bliver vedtaget, for Landbrugsministeriet har [af hensyn til roen i og omkring fuglekøjerne] for nylig givet ordre til, at der ikke må udøves jagt i den halvdel af Fanø Plantage, der ligger ud mod den store fuglekøje (Albue Fuglekøje), ligesom det heller ikke er tilladt at skyde med muskedonnere et stykke til havs øst for køjerne" ... "Det værste for ænderne er uden tvivl den uafsladelige plaffen med store "kanoner" om natten. Der ligger ofte en halv snes jægere, og kommer der en flok ænder, plaffer de alle løs, og på den måde er der mange ænder, der bliver anskudt. Det er dyrplageri i allerhøjeste grad! Det var ingen skade til, om den trafik fik ende, som i øvrigt også er ulovlig". (10. marts 1928).

Om dyrplageri er der aldeles ikke tale

Som svar på Brüels indlæg skriver "En vesejæger": "Om dyrplageri er der aldeles ikke tale, og jagten går til på en helt anden måde, end den som hr. Brüel skitserer. Jagten på vaderne går til på følgende måde: Når andeflokken ligger ude på vaderne på den østre side af Fanø, har jægerne nogle små "kaner", som de bruger. Man lægger det ene knæ ned i kanen, og skubber så med det andet ben hen over det glatte klæg ud mod andeflokken. Når man mener sig nær nok, skydes der, samler så naturligvis vildtet op, og det, der endnu er i live, får nakkebenet knust og dør øjeblikkeligt. Hvad der bliver af såret vildt, søger mod land med første højvande, da det er en kendsgerning, at sårede ænder ikke kan være i salt vand, og da bliver enhver tot græs, rende og grøft afsøgt af jægere og hunde, så der knap nok bliver en fjer tilbage.

Jagt på vaderne må ske efter bestemte regler, nemlig på lavvande og med østlig vind. Man må altid have andeflokken til luvart, da disse fugle har en meget fin lugtesans". (17. marts 1928).

Frederik med det kolde ben og hans specielle jagtvåben

Frederik var en farverig person med en påklædning og optræden der afveg ret meget fra det, man kalder det normale. Man kaldte ofte hans slags for byens originaler,

hvilket bestemt ikke altid var negativt ment. Om Frederik blev der fortalt mange historier. En af dem handler om hans specielle våben og hans omgang med samme. Herom fortæller Tage Boye:

"Frederiks jagtvåben var specielle. Han havde et enkeltløbet jagtgevær og en doublet. - Sidstnævnte havde et løb kaliber 12 og et løb kaliber 8. Det var efter jagtloven i 1931 ikke tilladt at bruge så stort et kaliber, men i mørket kan det måske være svært at få det rigtige gevær med (!), og mange jægere brugte endda større kaliber, når de dengang om natten var på Vesperjagt.

Derimod glemte otte fanøjægere aldrig deres ulovlige Vesperjagt med "æ Donnerbøs" og skubkane i slutningen af 1942. - Da bøsseerne blev skudt af, troede de tyske soldater, at de allieredes invasionen var begyndt på Fanø. Lyskasterne blev tændt og området afsøgt. Jagtkommandøren råbte: "Bliv nede", og jægerne trykkede sig dybt ned i klæget for ikke at blive set".

Veserjægerens hus i Nessen

Markmandens andet hus i Nessen blev stående til brug for veserjægerne, der holdt huset vedlige, så længe denne jagt kunne drives, derefter forfaldt huset. For ca. 20 år siden blev huset restaureret af en del jægere, og det står da også derinde endnu, som et minde om arbejds- og levevilkår, som i dag slet ikke kendes mere.

Thomas Madsen havde gennem mange år sit virke ved Fanø Vesterhavsbad. Hans største fritidsinteresse var jagt, og han var en ledende person inden for Fanø jagtforening (tidligere Nordby Jagtforening), hvor han udrettede et meget arbejde for vildtplejen og først og fremmest for at lære de unge jægere forståelsen af, hvad det vil sige at være en god jæger.

Geværet med perkussionslås er opfundet omkring 1820. Dets princip er, at en lille kapsel indeholdende det meget stødfølsomme knaldkviksølv blev anbragt over fænghullet. Ved et slag med hanen eksploderede knaldkviksølvet og sendte en ildstråle igennem fænghullet ind til krudtladningen. Hermed var fænghætten opfundet, men den var endnu ikke blevet en del af en patron, hvor projektil og krudtladning var samlet i et lille papirshylster.

Perkussionslåsen brugtes meget til jagtgeværer, men allerede i 1833 opfandt man knæklås-bagladevåben til stiftpatroner, som efterhånden fortrængte perkussionsbøsseerne. Der var dog en kort periode med perkussionsbøsser som bagladere.

Printervenlig version af

Veserjagt eller vesejagt - En særlig jagtform på vaderne øst for Fanø.

Publiceret november 2013 på min hjemmeside "Stykker til Fanøs kultur, natur og historie" på adressen www.aldus.dk/fanoe/veserjagt, hvor også noter og illustrationer kan findes.

Per Hofman Hansen, Silkeborg, perhofman-snabela-gmail.com